

Standardnojezična norma u publicističkom stilu hrvatskoga jezika

Kučar, Leona

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:066665>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-02**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET

Leona Kućar

Standardnojezična norma u publicističkom stilu
hrvatskoga jezika

(DIPLOMSKI RAD)

Rijeka, 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
Odsjek za kroatistiku

Leona Kućar

Matični broj: 0009085358

Standardnojezična norma u publicističkom stilu hrvatskoga jezika

DIPLOMSKI RAD

Diplomski studij: Hrvatski jezik i književnost

Mentor: izv. prof. dr. sc. Anastazija Vlastelić

Rijeka, 6. rujna 2024.

IZJAVA

Kojom izjavljujem da sam diplomski rad naslova *Standardnojezična norma u publicističkom stilu hrvatskoga jezika* izradila samostalno pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Anastazije Vlastelić.

U radu sam primijenila metodologiju znanstvenoistraživačkoga rada i koristila literaturu koja je navedena na kraju diplomskoga rada. Tuđe spoznaje, stavove, zaključke, teorije i zakonitosti koje sam izravno ili parafrazirajući navela u diplomskom radu na uobičajen način citirala sam i povezala s korištenim bibliografskim jedinicama.

Studentica

Leona Kućar

Potpis

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Publicistički funkcionalni stil.....	4
3. Metodologija rada.....	6
4. Odstupanja od standardnojezičnih normi.....	8
4.1. Pravopisna norma.....	8
4.1.1. Glas <i>ć</i>	8
4.1.2. Pisanje <i>ije/je</i>	9
4.1.3. Veliko početno slovo.....	10
4.1.4. Riječi iz poštovanja i počasti.....	10
4.1.5. Pravopisni znakovi.....	11
4.2. Morfološka norma.....	15
4.2.1. Imenice.....	15
4.2.2. Glagolski oblici.....	16
4.2.3. Zamjenice.....	18
4.2.4. Brojevi.....	19
4.3. Sintaktička norma.....	20
4.3.1. Veznik <i>pošto</i>	20
4.3.2. Prijedlog <i>s(a)</i>	21
4.3.3. Prijedlog <i>kroz</i>	22
4.3.4. Prijedlog <i>putem</i>	23
4.3.5. Mjesto enklitike u rečenici.....	25
4.3.6. Sročnost.....	27
4.4. Leksička norma.....	28
5. Zaključak.....	33
6. Popis literature.....	35

7. Popis internetskih izvora	37
8. Sažetak i ključne riječi	43
9. Naslov, sažetak i ključne riječi na engleskom jeziku	44

1. Uvod

Hrvatski jezik čine standardni jezik, narječja i razgovorni jezik. Standardni jezik javni je opći jezik hrvatskoga društva. Osnovna je značajka standardnog jezika normiranost – uređen je pravopisnim, gramatičkim i leksičkim normama, tj. pravilima. Upotrebljava se kao opće sredstvo sporazumijevanja u Republici Hrvatskoj. Ima svoje općeprihvaćene oblike i norme i ne valja ga miješati s individualnim jezikom kao izrazom osobne građanske slobode. Stoga svatko tko želi javno govoriti i pisati treba što je više moguće slijediti norme standardnog jezika i pravopisa.

Jezik je poput glazbala koje nam pruža praktički neograničen broj nota, postoji u toliko funkcionalnih oblika da zapravo trebamo odabrati onaj komunikacijski oblik koji nam se čini najprikladnijim za kontekst naše jezične poruke, a s obzirom i na njezine primatelje. On je živ organizam, ali standard mora biti njegova deskriptivno-preskriptivna kralježnica, nešto za što se uvijek možemo „uhvatiti“ kao za slamku spasa, a naročito u „službenim“ (ne)prilikama: „Standardni je jezik, pa onda i hrvatski standardni jezik, zato da posluži kao sredstvo javne komunikacije u svim područjima čovjekove djelatnosti – i u znanosti, i u administraciji, i u novinarstvu, i u književnoj umjetnosti, i u svakodnevnome razgovoru“ (Silić 2006: 10).

Stoga je hrvatski standardni jezik kao općekomunikacijsko sredstvo višefunkcionalan, odnosno raslojava se s obzirom na svoje funkcije u javnom sporazumijevanju. Te se funkcije nazivaju funkcionalnim stilovima te razlikujemo književnoumjetnički (beletristički) funkcionalni stil, razgovorni funkcionalni stil, publicistički (novinarsko-publicistički) funkcionalni stil, administrativni (administrativno-poslovni) funkcionalni stil i znanstveni funkcionalni stil. Svaki funkcionalni stil ima svoje zakonitosti koje ga razlikuju od ostalih funkcionalnih stilova, no svi stilovi imaju i zajedničku značajku – to je opći, stilski neutralan dio standardnog jezika (Frančić, Hudeček, Mihaljević 2006). No, i u odnosu prema normi postoje razlike među funkcionalnim stilovima – što je odnos prema normi stroži, manji je stupanj dopuštene jezične individualnosti (Frančić, Hudeček, Mihaljević 2006).

Književnoumjetnički stil jest stil književnosti. S obzirom na odnos prema normama standardnog jezika, to je najindividualniji funkcionalni stil – jezična autorska sloboda praktički je neograničena: „Norma ga upravo ničim ne obvezuje, tim se stilom u prvom redu izražava individualnost. U njemu je sve moguće, od pravopisne do sintaktičke i leksičke razine“ (Frančić, Hudeček, Mihaljević 2006: 233). U književnoumjetničkom stilu jeziku se pristupa kao sustavu, ne kao standardu: „Književnik ne radi po sociolingvističkim, nego po lingvističkim

pravilima. On ne radi po načelu kako treba ili kako se mora raditi, kako to izlazi iz sociolingvističkih pravila (pravila jezika kao standarda), nego po načelu kako se može raditi, kako to izlazi iz lingvističkih pravila (pravila jezika kao sustava)“ (Silić, Pranjković 2007: 385).

Razgovorni je stil stil svakodnevnog sporazumijevanja – predstavlja neusiljen način komunikacije o temama iz naše svakodnevnice. Najčešće se ostvaruje u usmenom dijalogu, rjeđe u pisanim oblicima. Opće su mu značajke komunikacijska spontanost i nepripremljenost, neusiljenost, prirodnost i familijarnost izražavanja (Frančić, Hudeček, Mihaljević 2006). Karakteriziraju ga i ekspresivni i emocionalno obojeni izrazi, česte su poštapalice, pejorativi i deminutivi pogrđnog značenja, a posebna mu je značajka leksik: „U njemu ima, više nego u drugim funkcionalnim stilovima, svih mogućih ‘izama’ – i barbarizama, i dijalektizama, i regionalizama (provincijalizama, lokalizama), i vulgarizama (Silić, Pranjković 2007: 388). Budući da je neslužben i spontan, razgovorni je stil u manjoj mjeri podložan normama standardnoga jezika (što čini zajedničku crtu s književnoumjetničkim stilom), odnosno „rado nivelira (bilo koje) ustrojstvo jezika“ (Silić, Pranjković 2007: 388). Neki su od danas najčešćih primjera takvih niveliranja prevlast prijedloga *sa* (*sa bratom* umjesto *s bratom*), uporaba infinitiva bez završnog *i* (*Sigurno ću to napraviti.* umjesto *Sigurno ću to napraviti.*) te dokidanje razlike u značenju prijedloga *zbog* i *radi* – *i* za značenje uzroka i za značenje namjere u razgovornom se stilu koristi prijedlog *zbog* (*Nisam došao zbog posla.* – ako je u pitanju namjera, trebalo bi reći *Nisam došao radi posla.*).

Administrativni (administrativno-poslovni) stil relevantan je za tekstove kojima se obavljaju administrativni poslovi u uredu, državnoj upravi, diplomaciji, trgovini, ekonomiji i dr. To je stil službene javne komunikacije – „njime se pišu službeni dopisi, odluke, zakoni, pravilnici, potvrde, računi, narudžbe, molbe, žalbe, oglasi, životopisi, izvještaji i sl.“ (Frančić, Hudeček, Mihaljević 2006: 252). Obilježja su administrativnog stila jasnoća i jednostavnost izražavanja, točnost i potpunost, objektivnost, eksplicitnost, stilska neobilježnost i klišeiziranost izraza. S obzirom na standardnu normu jedna je od uočljivih mana administrativnog stila izrazita težnja pleonazmima (izražavanje istog sadržaja s više riječi, primjerice *no međutim, bilo je nazočno, kako i na koji način, samo i jedino, cilj i svrha* itd.). Riječ je o funkcionalnom stilu koji bi trebao poštivati norme standardnog jezika: „Za jezičnu činjenicu bilo koje jezične razine koja je rjeđa, manje obična, manje neutralna, po nečemu obilježena, a pogotovo za jezične pojavnosti suprotne normama hrvatskoga standardnog jezika nema mjesta u tekstovima pisanim administrativnim stilom hrvatskoga standardnog jezika“ (Frančić, Hudeček, Mihaljević 2006: 254).

Znanstveni je stil stil znanstvenih tekstova. Odlikuje ga racionalnost i objektivnost znanstvenog sadržaja, apstraktnost, točnost, jasnoća i nedvosmislenost izraza, deskriptivnost te terminološka ujednačenost. Taj stil može se podijeliti na strogo znanstveni funkcionalni podstil i znanstveno-popularni podstil. Znanstveno-popularnim podstilom pišu se djela namijenjena prije svega laicima, tj. tekstovi kojima se populariziraju postignuća neke znanosti, a taj podstil osobito je blizak publicističkom funkcionalnom stilu (Frančić, Hudeček, Mihaljević 2006).

S obzirom na odnos prema standardnim normama znanstveni je stil suprotan književnoumjetničkom stilu: književnoumjetnički stil donosi najveću subjektivnost i individualnu autorsku slobodu, dok je znanstveni stil izrazito objektivan. Stoga se podrazumijeva da pisanje u znanstvenom stilu isključuje ekspresivne, emocionalne i afektirane izraze te frazeme. Znanstveni je stil i formalno i sadržajno podudaran: „Onaj će pak tko bdije nad jezikom teksta znanstvenoga stila morati voditi računa o tome da taj jezik načelno bude po želji sadržaja teksta znanstvenoga stila, a ne načelno ni po želji onoga tko taj jezik stvara ni po želji onoga tko taj jezik ispravlja“ (Silić 2006: 63).

2. Publicistički funkcionalni stil

Publicistički je stil funkcionalni stil hrvatskoga standardnog jezika (uz književnoumjetnički, znanstveni, administrativno-poslovni i razgovorni stil) koji služi javnoj komunikaciji. Ostvaruje se u pisanim i govornim medijima – njime se koriste novinari i publicisti u pisanju tekstova za dnevne i ostale tiskovine, internetske novinarske oblike ili pak radijske, televizijske i internetske novinarske usmene formate. Novinar mora biti objektivan, sažet, aktualan i koristiti se informacijama koje odgovaraju istini.

Ovaj se stil često naziva i novinarsko-publicističkim stilom jer uključuje i novinarstvo (dnevne i periodične novine) i publicistiku (tiskani materijal o aktualnom kulturnom i društveno-političkom životu u dnevnim i periodičnim tiskovinama).

Diskurs publicističkog stila predstavlja javni diskurs. Njegov jezik odlikuje jezična živost i aktualnost pojedinih jedinica, kao i jezična demokratičnost – jezik medija upućen je svekolikim korisnicima. Opće su funkcije novinarskih medija informativna, propagandna, popularizatorska, prosvjetiteljska, agitativna, pedagoška i zabavna (Silić 2006).

S obzirom na njegove višestruke funkcije publicistički se stil dijeli na dva podstila. Prvom podstilu pripadaju žanrovi čija je funkcija prije svega obavijesna, a upotrebljava neutralna (stilski neobilježena) jezična sredstva: vijest, komentar, kronika, recenzija, intervju, anketa i reportaža (Silić 2006). Drugom podstilu pripadaju žanrovi koji se koriste ekspresivnim (stilski obilježenim) jezičnim sredstvima, i time se u manjoj ili većoj mjeri približavaju književnoumjetničkom stilu: kratka priča, humoreska, esej, feljton, nekrolog, panegirik, pamflet, parodija i groteska (Silić 2006).

Riječ je o složenom, hibridnom stilu jer se novinar mora koristiti jezikom usklađenim sa standardnojezičnim normama i biti svjestan da njegovo izražavanje utječe na čitatelje, gledatelje i slušatelje, oblikujući njihovu jezičnu svijest: „Osim poštivanja općejezičnih norma, novinar mora poštivati i norme pojedinih žanrova (vrsta) koji se ostvaruju unutar publicističkog stila standardnog jezika. Budući da taj funkcionalni stil nije jedinstven, različito će se ostvarivati u pojedinim žanrovima“ (Hudeček, Mihaljević 2009: 11).

Novinarski tekstovi u ovom radu pripadaju žanrovima prvog podstila – prevladavaju vijest i izvješće, dok su u manjem broju zastupljeni reportaža i intervju. Njihova je funkcija u

prvom redu informativna, karakterizira ih uporaba neutralnih jezičnih sredstava, pa bi, stoga, trebali slijediti standardnojezične norme. Čine li to, pokazat će analiza odabranih tekstova iz korpusa.

3. Metodologija rada

Cilj je ovog rada prikazati odstupanja od standardnojezične norme na primjerima preuzetim iz tekstova pisanih publicističkim stilom. Izdvojeni su oni primjeri koji odstupaju od pravopisne, morfološke, sintaktičke i leksičke normiranosti standardnog jezika. Ove četiri norme izdvojene su jer se u pregledu prikupljene građe za ovo istraživanje pokazalo da su najčešća odstupanja prisutna upravo u primjeni navedenih normi.

Korpus za analizu čine publicistički tekstovi preuzeti iz triju mrežnih izvora: internetskih portala *varazdinske-vijesti.hr*, *evarazdin.hr* i *medjimurski.hr*. Riječ je popularnim internetskim portalima u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, koji se rado čitaju. Novinarski tekstovi analizirani u ovom radu objavljeni su tijekom svibnja, lipnja, srpnja i kolovoza 2024., a praćene su rubrike *Lifestyle* i *Crna kronika*. Riječ je o rubrikama koje pokrivaju široko područje čitateljskog interesa (osobito rubrika *Lifestyle* koja donosi aktualne informacije iz varaždinskog i međimurskog područja te zanimljivosti širokog tematskog spektra). Treba napomenuti da rubriku *Lifestyle* pod tim imenom ima portal *evarazdin.hr*, dok u portalima *varazdinske-vijesti.hr* i *medjimurski.hr* ona nosi ime *Društvo*.

Sva tri mrežna izvora u navedenim rubrikama preferiraju aktualnu objavu novih informacija vezanih uz aktualne lokalne teme sjeverozapadne Hrvatske, tako da od novinarskih vrsta dominiraju vijesti i izvješća, uz pokoju reportažu ili intervju. Dakle, u svima trima internetskim portalima prevladavaju tekstovi u osnovi strukturirani kao vijest (najočitije su razlike među tekstovima njihova dužina i tematika), tj. dominira obavijesni žanr: „U njemu je autorska sloboda najograničenija, a obveza da se poštuju norme standardnog jezika najveća“ (Hudeček, Mihaljević 2009: 37).

Tijekom rada primijećeni su primjeri (rečenice) u kojima je više otklona od standardne norme, tj. primjeri sadrže odstupanja od više jezičnih razina. Stoga treba napomenuti da se u komentiranju takvih primjera zadržalo samo na pojedinačnom primjeru relevantnom za razinu koja se oprimjeruje, odnosno na odstupanje na koje želimo upozoriti. Primjeri su istaknuti u tekstu, tj. podebljani. Ako je odstupanje to zahtijevalo, istaknuti su i drugi dijelovi rečenice. U analizi odstupanja od pravopisne norme slijedila sam pravopisna pravila navedena u *Hrvatskom pravopisu* Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, ali sam za određena odstupanja konzultirala *Hrvatski pravopis* Matice hrvatske (2007) Lade Badurine, Ivana Markovića i Krešimira Mićanovića.

Analiza tekstova s obzirom na njihov odnos prema standardnim normama nema namjeru biti komparativnom – tekstovi se s obzirom na jezičnu normiranost ne uspoređuju međusobno, niti je namjera kvalitativno klasificirati „uspješnost“ triju portala u primjeni standardnih jezičnih normi. Osnovna je svrha rada analiziranje najčešćih odstupanja od standardnojezičnih normi, a mogli bismo ustvrditi i da je većina njih zajednička tekstovima iz svih triju izvora.

4. Odstupanja od standardnojezičnih normi

Uz svu složenost publicističkog stila zbog raznovrsnosti današnjih medija komunikacije te karaktera teksta ili emisije, autori publicističkog stila imaju i jezičnu odgovornost: „Inače novinar (i novinski i radijski i televizijski) mora voditi računa o tome da mu jezik odgovara zahtjevima strogih normi standardnoga jezika. Mora biti svjestan toga da čitatelji, slušatelji i gledatelji svakodnevno prate njegov jezik, da su svakim danom sve kritičniji, pa onda i sve zahtjevniji prema njemu“ (Silić 2006: 93). Stoga su u analizi navedenog korpusa publicističkih tekstova izdvojena odstupanja od četiriju normi standardnog hrvatskog jezika: pravopisne, morfološke, sintaktičke i leksičke norme – u njima je primijećeno najviše odstupanja.

Valja i spomenuti da analiza publicističkih tekstova nema namjeru biti sveobuhvatna s obzirom na cjelokupnu normiranost standardnog jezika. Analizirani se primjeri prije svega mogu shvatiti reprezentativnima – predstavljaju odstupanja kojih je uočeno najviše.

4.1. Pravopisna norma

S obzirom na informativnu funkciju tekstova (mnoštvo žanrovskih prostorno-vremenskih odrednica koje odgovaraju na pitanja *gdje?* i *kada?*) očekuje se najveći broj odstupanja od pravopisne norme u pisanju velikog početnog slova te u pisanju višestrukih priložnih oznaka (i istovrsnih i raznovrsnih). Isto tako, pretpostavka je da bi upravo ova norma trebala predstavljati najmanji jezični „problem“ autorima tekstova – ipak živimo u vremenu lako dostupnih *spelling checkera* (ako već nemamo vremena poslužiti se uvjerljivo najboljim provjernikom – tiskanim ili internetskim izdanjem relevantnih pravopisa).

4.1.1. Glas ć

- *Članovi podružnica umirovljenika Kotoribe i Donjeg Vidovca jučer su na preloškoj „Marini“ dali obol drugoj „Čevapčijadi“ koju je organizirala Matica umirovljenika Međimurske županije. (medjimurski.hr, 23. kolovoza 2024.)*

U istaknutom primjeru riječ je o svojevrsnoj novotvorenici nastaloj po već poznatom sufiksalskom tvorbenom uzorku (npr. *brucošijada*, *biciklijada*), a u značenju događanja koje okuplja veći broj ljudi. No, imenica od koje je ovo umirovljeničko kulinarsko događanje

izvedeno glasi *ćevap*. Dakle, događanje posvećeno *ćevapu*, stoga bi se trebalo nazvati **Ćevapčijada**.

4.1.2. Pisanje *ije/je*

- *Tom prilikom pao je s motocikla i zadobio **ozlijede***. (evarazdin.hr, 13. lipnja 2024.)

U ovom primjeru trebalo bi pisati *je* jer je riječ o kratkom slogu: *Tom prilikom pao je s motocikla i zadobio **ozljede***.

- *Izrađivali su i pekli langoše, dijelili **okrijepu** trkačima na punktovima uzduž 12 kilometarske staze*. (medjimurski.hr, 20. kolovoza 2024.)
- *Uz stvaralačku energiju, posebnu atmosferu Uskoj ulici dat će chillanje uz dobru glazbu po izboru DJ-a, svakodnevno od 18 do 22 sata, dok će za **okrijepu** biti zadužen On Wheels bar*. (medjimurski.hr, 14. kolovoza 2024.)

U *Hrvatskom pravopisu* Instituta za hrvatski jezik navodi se da se iza pokrivenoga *r* piše *e* u riječima koje pripadaju tvorbenoj porodici određenih riječi poput *brijeg – bregovit; grijeh – greška; upotrijebiti – upotreba; krijepiti – krepost, okrepa* itd. Shodno tom pravilu navedeni primjeri trebali bi glasiti: *Izrađivali su i pekli langoše, dijelili **okrepu** trkačima...; ... dok će za **okrepu** biti zadužen On Wheels bar*.

I u *Hrvatskom pravopisu* Matice hrvatske navodi se pravilo: „Kad se **je** nastalo kraćenjem **ije** nađe u skupini **suglasnik + r + je** koja pripada istomu morfemu, smjenjuje se s **e**: **brijeg** (⇒ brjegovi) ⇒ **bregovi**...“ (Badurina, Marković, Mićanović 2007: 18). Iako Institutov pravopis dozvoljava i pisanje *je* iza pokrivenoga *r* (kada kriterij nije samo morfemska granica, već i naglasak), oba pravopisa predlažu rješenje koje smo napisali u rečenici: *okrepa*.

- *PU varaždinska je 24. lipnja **izvijestila** kako se u ponedjeljak dogodila drska krađa u Zagrebačkoj ulici u Varaždinu, prema kojoj je oko 13.20 sati u Zagrebačkoj ulici dvojica nepoznatih muškaraca drsko okrala 44-godišnju ženu*. (evarazdin.hr, 26. lipnja 2024.)

Pravopisno pravilo nalaže da se *ije* zamjenjuje s *je* ako se nalazi ispred naglaska u nesvršenim glagolima na *-ivati* i *-avati* (*pobijediti – pobjeđivati*). U ovom primjeru glagol *izvijestiti* svršenog je glagolskog vida, pa ne dolazi do kraćenja u glagolskom pridjevu radnom (*izvijestila*).

4.1.3. Veliko početno slovo

- *Projekt „Godina s Ivanom“ na IV. Osnovnoj školi Varaždin (varazdinske-vijesti.hr, 1. svibnja 2024.)*
- *Organizatori su Hrvatski filmski savez i Agencija za odgoj i obrazovanje, uz suorganizaciju Filmsko-kreativnog studija VANIMA te II. Osnovne škole Varaždin. (varazdinske-vijesti.hr, 16. srpnja 2024.)*

U Varaždinu je sedam osnovnih škola i svakoj je redni broj prva riječ u službenom imenu, tj. ime započinje rimskom brojkom (u praksi se podjednako često susrećemo s primjerima da se redni broj piše riječju). Stoga pomalo čude poteškoće u pisanju njihovih imena. U skladu s pravopisnim načelom da se „malim početnim slovom piše riječ koja slijedi iza rednoga broja kad je redni broj službeni dio imena¹“, primjere bi trebalo preoblikovati ovako: *Projekt „Godina s Ivanom“ na IV. osnovnoj školi Varaždin; Organizatori su Hrvatski filmski savez i Agencija za odgoj i obrazovanje, uz suorganizaciju Filmsko-kreativnog studija VANIMA te II. osnovne škole Varaždin.*

- *Kako navode iz Policijske uprave varaždinske, tijekom noći 6/7. kolovoza, u ulici Tome Masaryka u Varaždinu, nepoznati je počinitelj sa klupice otuđio mobitel u vlasništvu 50-godišnjakinje. (evarazdin.hr, 8. kolovoza 2024.)*

Pravopisno je pravilo da se prva riječ u imenima ulica piše velikim početnim slovom. Budući da je u ovom primjeru prva riječ *ulica*, ispravno je: *Kako navode iz Policijske uprave varaždinske, tijekom noći 6/7. kolovoza, u Ulici Tome Masaryka u Varaždinu, nepoznati je počinitelj sa klupice otuđio mobitel u vlasništvu 50-godišnjakinje.*

4.1.4. Riječi iz poštovanja i počasti

- *Bili ste direktor velikog stručnog znanja, a često smo vas gledali i kao svog oca. ...pamtit će vas kao izvrsnog predavača i velikog stručnjaka koji je mnogo učinio za sigurnost prometa, a mi vaši djelatnici pamtit ćemo vas kao dobrog učitelja...*

Hvala Vam na svemu...

...kako ste nas Vi učili...

¹ Ž. Jozić i dr., *Hrvatski pravopis*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2013, str. 31.

Sve nas, vaše djelatnike učili ste odgovornosti...

Bili ste direktor velikog srca i zato vam OD SRCA HVALA... (varazdinske-vijesti.hr, 24. kolovoza 2024.)

Svi označeni primjeri iz istog su teksta (javno objavljenog nekrologa). Budući da tekst nije potpisan, teško je reći je li riječ samo o prenesenoj objavi ili je autor netko iz redakcije portala. Ipak, čudi izostanak redakcijske intervencije u ovaj primjer teško objašnjive nedosljednosti u pisanju osobne i posvojne zamjenice za 2. lice množine kada se odnosi na pojedinca kojemu želimo izraziti poštovanje. Navedene se zamjenice stoga u tekstu pišu velikim početnim slovom: *Vas, Vas, Vaši, Vas, Vaše, Vam*.

Čudi i činjenica da su dva oblika osobne zamjenice *Vi* u ovom primjeru napisana pravilno, dok većina ostalih riječi iz poštovanja nije. Zaista je teško objasniti ovakav primjer pravopisne nepažnje i nedosljednosti, i to upravo u nekrologu.

4.1.5. Pravopisni znakovi²

Crtica

- *Radionicu vodi studentica Sara Maltar, a iduća će se održati idućeg utorka od 16-20 sati. (varazdinske-vijesti.hr, 22. kolovoza 2024.)*

Ovo je naoko jednostavan, ali i zanimljiv primjer pravopisnih dvojbi s kojima se novinari svakodnevno susreću. Iako pogrešan, zanimljiv je način na koji je autor pokušao riješiti svoju pravopisnu nedoumicu: ovako napisano, kao da nije bio siguran treba li upotrijebiti crticu ili prijedložnu konstrukciju *od – do*. Odabrao je najgore rješenje: pristupio je „autorskom kompromisu“ koristeći prijedlog *od i*, što isto tako ne oduševljava, spojnicu umjesto crtice.

Razvidno je da će u ovoj rečenici ipak biti riječ o značenju '*od – do*' koje je u ovom slučaju najbolje izreći prijedlozima: *Radionicu vodi studentica Sara Maltar, a iduća će se održati idućeg utorka od 16 do 18 sati*.

² Iako Matičin pravopis razlikuje interpunkcijsku i pravopisnu ulogu znakova, zadržavamo terminologiju Institutova pravopisa, u kojem nema navedene distinkcije.

Zarez

- *U srijedu 4. rujna u Hotelu Turist će se održati UNCONFERENCE 7 (varazdinske-vijesti.hr, 20. kolovoza 2024.)*
- *Posljednji ispraćaj Ivana Crnkovića (83) bit će u ponedjeljak 26.08.2024. u 12:30 sati na groblju u Varaždinu. (varazdinske-vijesti.hr, 24. kolovoza 2024.)*
- *Sutra, u ponedjeljak na Jadranu sunčano a u unutrašnjosti promjenljivo oblačno. (medjimurski.hr, 25. kolovoza 2024.)*

U tekstovima objavljenim u svima trima portalima dominira struktura vijesti, što, između, ostalog znači da tekstovi često donose prostorne i vremenske informacije (pogotovo to vrijedi za rubriku *Crna kronika*). Zamijećeno je da priličnu pravopisnu poteškoću čini pisanje istoznačnih priložnih oznaka, iako je kratko i jasno pravopisno pravilo da se između istoznačnih priložnih oznaka piše zarez. Shodno tome, u navedenim bi primjerima trebalo višestruke priložne oznake vremena odvajati zarezom: *U srijedu, 4. rujna³ u Hotelu Turist...; ...bit će u ponedjeljak, 26.08.2024., u 12:30...; Sutra, u ponedjeljak, na Jadranu sunčano a u unutrašnjosti promjenljivo oblačno.*

Vezano uz pisanje zareza iza priložnih oznaka veći je broj primjera u kojima je on nepotreban ili na pogrešnom mjestu, i to u tekstovima svih triju portala. Kao što primjeri koji slijede pokazuju, primjetna je praksa pisanja zareza između priložnih oznaka koje nisu istoznačne. U primjerima se priložna oznaka mjesta koja slijedi iza višestrukih priložnih oznaka vremena sustavno odvajaju zarezima, iako za to nema pravopisnog „opravdanja“:

- *U srijedu, 14. kolovoza oko 17.50 sati, u mjestu Benkovec, dogodila se prometna nesreća u kojoj je ozlijeđena jedna osoba. (varazdinske-vijesti.hr, 16. kolovoza 2024.)*
- *U četvrtak, 15. kolovoza oko 00.30 sati, u mjestu Jamno, dogodila se prometna nesreća s ozlijeđenim osobama. (varazdinske-vijesti.hr, 16. kolovoza 2024.)*
- *U ponedjeljak, 26. kolovoza oko 13 sati na auto-cesti A4, dogodila se prometna nesreća s ozlijeđenim osobama. (varazdinske-vijesti.hr, 27. kolovoza 2024.)*

U skladu s navedenim u rečenicama se priložne oznake mjesta ne odvajaju zarezima: *U srijedu, 14. kolovoza oko 17.50 sati u mjestu Benkovec dogodila se...; U četvrtak, 15. kolovoza*

³ Prema Matičinu pravopisu ovo je primjer priložne oznake vremena u kojoj ne pišemo zarez (ista informacija): *U srijedu 4. rujna u Hotelu Turist...*

oko 00.30 sati u mjestu Jamno dogodila se...; U ponedjeljak, 26. kolovoza oko 13 sati na autocesti A4 dogodila se...

Iako ih nema previše, primijećeni su pravopisni otkloni kojih ne bi trebalo biti jer su pravopisna pravila od kojih primjeri odstupaju jednostavna i često se primjenjuju. Tako u sljedećoj sastavnoj rečenici ne pišemo zarez ispred veznika *te*:

- *Svakodnevno se na radnim sastancima dogovaraju načine za poboljšavanje dostupnosti zdravstvene skrbi našim pacijentima, te su u bolnici uvijek dostupni za ideje za poboljšanje iste. (medjimurski.hr, 23. kolovoza 2024.)*

Rečenica u skladu s navedenim pravilom glasi: *Svakodnevno se na radnim sastancima dogovaraju načine za poboljšavanje dostupnosti zdravstvene skrbi našim pacijentima te su u bolnici uvijek dostupni za ideje za poboljšanje iste.*

- *Klupice uz javne površine u centru Varaždina se obnavljaju, zamjenjuju se dotrajale drvene letvice i metalni dijelovi pa će ponovo biti potpuno funkcionalne te svojevrsni ukras baroknog grada. (varazdinske-vijesti.hr, 3. lipnja 2024.)*
- *Želja im je da im se priključi veći broj kreativki pa koriste ovu prigodu i poziv da im se priključe i sudjeluju u radionicama. (medjimurski.hr, 27. kolovoza 2024.)*

U ovim dvjema rečenicama treba primijeniti pravopisno pravilo: „Zarez se piše ispred veznika *pa* i *te* ako surečenice u rečenici u kojoj se nalaze ti veznici izriču odnos uzrok – posljedica“ (Jozić i dr. 2013: 96). U navedenim primjerima veznik *pa* stoga treba odvojiti zarezom jer mu funkcija nije sastavna, nego izricanje odnosa uzrok – posljedica: *Klupice uz javne površine u centru Varaždina se obnavljaju, zamjenjuju se dotrajale drvene letvice i metalni dijelovi, pa će ponovo biti potpuno funkcionalne te svojevrsni ukras baroknog grada. Želja im je da im se priključi veći broj kreativki, pa koriste ovu prigodu i poziv da im se priključe i sudjeluju u radionicama.*

Slijedi još nekoliko rečenica u kojima nema potrebe za uporabom zareza. Pisanje zareza gdje mu nije mjesto zaista je uzelo maha u analiziranim tekstovima, stoga je ta pojava morala biti zabilježena. Navedeni su samo neki primjeri jer je zaista teško objasniti zašto je napisan nepotreban zarez.

- *Pozivam i sve koji se još nisu uključili, da daju svoj doprinos društvu koje će razvijati poticajno okruženje za svu djecu. (varazdinske-vijesti.hr, 20. kolovoza 2024.)*

U ovom primjeru složene rečenice surečenice su u uobičajenom poretku, pa nema potrebe za pisanjem zareza: *Pozivam i sve koji se još nisu uključili da daju svoj doprinos društvu koje će razvijati poticajno okruženje za svu djecu.*

- *Protiv počinitelja zbog počinjenja kaznenog djela teške krađe, podnijet će se kaznene prijave nadležnom državnom odvjetništvu. (medjimurski.hr, 20. kolovoza 2024.)*

I u ovoj rečenici primjetna je sklonost odvajanju priložnih oznaka zarezom kada za to nema potrebe. Osim toga, rečenica je obavijesno jasnija ako započinje priložnom oznakom uzroka: *Zbog počinjenja kaznenog djela teške krađe protiv počinitelja podnijet će se kaznene prijave nadležnom državnom odvjetništvu.*

- *U srijedu, 17. srpnja 2024., u Atriju Staroga grada s početkom u **20,00 sati** održat će se 2. koncert Varaždinskog tamburaškog orkestra ove Glazbene sezone. (varazdinske-vijesti.hr, 15. srpnja 2024.)*
- *Kamp svaki dan započinje u **18,00 sati** i traje do **19,30 sati**. (medjimurski.hr, 29. kolovoza 2024.)*

Hrvatski pravopis Instituta za hrvatski jezik navodi da se sati i minute u vremenskom zapisu odjeljuju dvotočkom ili točkom⁴ (dakle, ne zarezom kao u primjerima), a „ako se uz sat navode i minute, iza cijele vremenske oznake ne piše se riječ *sati*“ (Jozić i dr. 2013: 145). Primjeri pokazuju i težnju k izjednačavanju oblika čak i na pravopisnoj jezičnoj razini, pa se minute (izražene nulama) pišu i kad nisu neophodne: *20,00 sati*.

S obzirom na navedeno, vremenski zapis u primjerima trebao bi izgledati ovako: *U srijedu, 17. srpnja 2024., u Atriju Staroga grada s početkom u **20 sati** održat će se 2. koncert Varaždinskog tamburaškog orkestra ove Glazbene sezone... Kamp svaki dan započinje u **18 sati** i traje do **19:30**.*

⁴ Matičin pravopis ne nudi i točku kao rješenje, nego samo dvotočku.

Pomalo neočekivano s obzirom na to da se radi o području u kojem je primjetan utjecaj kajkavskog narječja, analiza tekstova pokazala je da novinari u velikoj mjeri slijede pravopisnu normu kada je riječ o glasovima *č* i *ć*, alternacijama *ije/je/e/i* i pisanju velikog i malog početnog slova. Može se ustvrditi da su rezultati u tim pravopisnim područjima manje ili više očekivani.

S druge strane, zabilježena su odstupanja (u većoj mjeri od očekivane) u pisanju zareza i ostalih pravopisnih znakova u skladu s pravopisnom normom. Izdvojila bih pisanje zareza kao najveću pravopisnu nedoumicu u korpusnim tekstovima – zarez je u njima prečesto shvaćen kao „relativna“ pravopisna kategorija koju pišemo iz svojih osobnih navika koje nemaju podlogu u pravopisnoj normi.

4.2. Morfološka norma

Morfologija ili oblikoslovlje „dio je gramatike koja proučava vrste riječi i njihove oblike, tj. njihovu morfološku strukturu“ (Barić i dr. 2005: 95). Za potrebe ovog rada analizirani su oblici promjenjivih vrsta riječi u kojima su uočeni otkloni od standardne morfološke norme. Gotovo u svakom izdvojenom primjeru primjetan je utjecaj razgovornog stila i kajkavskog narječja.

4.2.1. Imenice

- *Bit će to **objekat** koji će svojom ljepotom i sadržajem značajno popuniti turističku ponudu Međimurja i kamo će ciljano dolaziti turisti iz cijele Hrvatske i susjednih zemalja. Vrijednost investicije je oko 4 milijuna eura, a **projekat** je svojim bespovratnim sredstvima podržala Europska unija. (medjimurski.hr, 23. kolovoza 2024.)*

Obje istaknute posuđenice nisu „izvan“ norme, ali predstavljaju zastarjele oblike koji se u današnje vrijeme u praksi više ne upotrebljavaju: „Posuđenice koje završavaju na skupine *kt*, *nt*, *pt*, *rt* mogu imati proširenu osnovu, ali obično nemaju, likovi su s njom zastarjeli, npr. *objekt* i *objekat*, *akcent* i *akcenat*, *koncept* i *koncepat*, *koncert* i *koncerat*“ (Barić i dr. 2005: 106). Shodno tome, oblike takvih posuđenica danas upotrebljavamo bez proširene osnove: **objekt**, **projekt**.

- *U Austriji su dobili i dvije **kćerke**, koje tamo imaju svoje kuće, obitelji i djecu. (medjimurski.hr, 26. kolovoza 2024.)*

Imenica *kćerka* ne pripada hrvatskome standardnom jeziku (standard propisuje imenicu *kći*), no često je imamo prilike čuti u svakodnevnoj komunikaciji, tj. u razgovornom stilu. Ovo je još jedan primjer miješanja stilova, tj. prodora razgovornoga stila u publicistički stil. Standardni akuzativ množine imenice *kći* glasi *kćeri* tako da primjer usklađen s normom glasi: *U Austriji su dobili i dvije **kćeri**, koje tamo imaju svoje kuće, obitelji i djecu.*

- *Odlučila sam se za Zadar jer su mi **brati** i sestra tamo završili svoje studije i bio mi je otprije poznat, osjećala sam se kao doma, a prilagodba je bila lakša. (medjimurski.hr, 26. kolovoza 2024.)*

Imenica *brat* nema množinu. Kao množinom obično se koristimo zbirnom imenicom *braća*, pa donosimo navedeni primjer s tom imenicom: *Odlučila sam se za Zadar jer su mi **braća** i sestra tamo završili svoje studije i bio mi je otprije poznat, osjećala sam se kao doma, a prilagodba je bila lakša.* U obliku *brati* očit je otklon od norme koji možemo pripisati utjecaju kajkavskog narječja.

4.2.2. Glagolski oblici

- *Ovoga će se puta Dani otvorenih vrata sportova na vodi održati od 12,30 do 16,30 sati, a **biti će** i dio ovogodišnjeg Divljeg triatlona. (medjimurski.hr, 22. kolovoza 2024.)*
- *Svih sedam plakata škola **biti će** izloženo u predvorju Gradske knjižnice i čitaonice „Metel Ožegović“ Varaždin... (varazdinske-vijesti.hr, 2. lipnja 2024.)*
- ***Biti će** to posljednje druženje za ovu godinu, a svi zainteresirani moći će ove nedjelje sudjelovati i u natjecanju u vožnji kajacima za parove i u vožnji SUP-ovima. (medjimurski.hr, 23. kolovoza 2024.)*

Ovo su tipični primjeri pogrešne tvorbe futura prvog jer infinitiv ispred prezenta pomoćnog glagola *htjeti* dolazi u krnjem obliku (bez završnog *i*). To vrijedi za sve glagole, pa tako i za tvorbu futura glagola *biti*: *...a **bit** će i dio ovogodišnjeg Divljeg triatlona; Svih sedam plakata škola **bit** će izloženo u predvorju Gradske knjižnice i čitaonice „Metel Ožegović“ Varaždin.; **Bit** će to posljednje druženje za ovu godinu...*

Često smo svjedoci takve futurske tvorbe glagola *biti* u javnom govoru i razgovornom idiomu. Stoga pretpostavljamo da je ovakva tvorba futura prvog glagola *biti* ušla u publicistički stil pod utjecajem razgovornoga stila. Zanimljivo je da upravo razgovorni stil upotrebljava infinitiv bez završnoga *i* (Silić, Pranjković 2007), no glagol *biti* kao da predstavlja izuzetak: cjelovit infinitiv glagola *biti* u futuru I. (*i* kada je ispred nenaglašenog prezenta pomoćnog glagola) često možemo čuti u javnoj govornoj komunikaciji, i to u puno službenijim prilikama negoli je to svakodnevno razgovorno sporazumijevanje.

- *Svaki sudionik dobit će priznanje, a novčane nagrade **dodijeliti će se** sudionicima s najljepšim balkonom i/ili okućnicom za prva tri mjesta. (evarazdin.hr, 25. lipnja 2024.)*

Evo još jednog primjera na istu temu: tvorba futura I. (kada je prezent pomoćnog glagola iza infinitiva). U mnoštvu tekstova pregledanih za potrebe ovog rada ovo je jedini primjer takve nepravilne futurske tvorbe nekog glagola na koji se naišlo, a da nije u pitanju glagol *biti*. Primjer je tim zanimljiviji što je u istoj rečenici futur I. glagola *dobiti* ispravno napisan, što ne možemo ustvrditi i za futur I. glagola *dodijeliti*. Teško je dokučiti zašto je tome tako, i to u istoj rečenici.

S obzirom na pisanje futura I., rečenica bi stoga trebala glasiti: *Svaki sudionik dobit će priznanje, a novčane nagrade **dodijelit će se** sudionicima s najljepšim balkonom i/ili okućnicom za prva tri mjesta.*

- *Studije fitnessa obično su dozirale unutar raspona od 0,2 do 0,5 grama sode bikarbone po kilogramu tjelesne težine — što znači da bi osoba teška oko 59 kilograma, mogla **koristiti** najmanje žlicu sode bikarbone. (medjimurski.hr, 25. kolovoza 2024.)*

Jezični savjetnik Instituta za hrvatski jezik objašnjava razliku u značenju između glagola *koristiti* 'biti (komu) na korist' i povratnog glagola *koristiti se* 'služiti se čim'. Glagol *koristiti* ima dopunu u dativu, a *koristiti se* u instrumentalu. Često se umjesto glagola *koristiti se* upotrebljava glagol *koristiti* s dopunom u akuzativu, što je slučaj i u ovom primjeru, u kojem je, u skladu s hrvatskim standardnim jezikom, potrebno upotrijebiti glagol *koristiti se*: *...što znači da bi se osoba teška oko 59 kilograma, mogla **koristiti** najmanje žlicom sode bikarbone.*

I u ovom slučaju možemo govoriti o odstupanju koje se u jezičnu praksu proširilo iz razgovornog stila: „Kao u administrativno-poslovnome, tako i u razgovornome stilu riječi doživljavaju novu rekciju (novu valentnost). Tako glagol *koristiti* gubi česticu *se* i umjesto s

instrumentalom uspostavlja vezu s akuzativom (*koristiti se čime mijenja u koristiti što*)...“ (Silić, Pranjković 2007: 389).

4.2.3. Zamjenice

Podosta je primjera u kojima se umjesto standardiziranog akuzativa odnosno zamjenice *koji* za neživo (a glasi *koji*, tj. jednak je nominativu) upotrebljava akuzativ te zamjenice za živo (*kojeg*):

- *Nogometaši seniorskog sastava NK Graničar Kotoriba su tijekom subote i nedjelje bili na dvodnevnom nogometnom turniru u Donjoj Dubravi **kojeg** je organizirao tamošnji NK Dubravčan povodom mjesnog proštenja i Dana općine. (medjimurski.hr, 15. srpnja 2024.)*
- *Ukoliko Županija ispuni svih 80% kriterija i uspješno prođe ocjenjivanje, ostvarit će sve preduvjete za dobivanje prestižnog, ali ujedno i obvezujućeg javnog priznanja „Županija - prijatelj djece“, **kojeg** dodjeljuju Savez društava „Naša djeca“ Hrvatske i Hrvatska zajednica županija. (varazdinske-vijesti.hr, 1. svibnja 2024.)*
- *Čestitke na osvojenim medaljama i pohvale za odabir ovakve vrste sporta **kojeg** u Donjem Vidovcu još nismo imali prilike vidjeti. (medjimurski.hr, 15. srpnja 2024.)*
- *Šareni party, **kojeg** će čakovečki gimnastički klub odraditi u suradnji s partnerskim Gimnastičkim klubom Macan iz Nedelišća, bit će održan u subotu, 7. rujna, od 10 do 12 sati na čakovečkom središnjem Trgu Republike (ispred orla). (medjimurski.hr, 27. kolovoza 2024.)*

U skladu sa standardnojezičnom normom, u rečenicama bi trebao biti oblik *koji*: *Nogometaši seniorskog sastava NK Graničar Kotoriba su tijekom subote i nedjelje bili na dvodnevnom nogometnom turniru u Donjoj Dubravi **koji** je organizirao...; Ukoliko Županija ispuni svih 80% kriterija i uspješno prođe ocjenjivanje, ostvarit će sve preduvjete za dobivanje prestižnog, ali ujedno i obvezujućeg javnog priznanja „Županija - prijatelj djece“, **koji** dodjeljuju...; Čestitke na osvojenim medaljama i pohvale za odabir ovakve vrste sporta **koji** u Donjem Vidovcu još nismo imali prilike vidjeti...; Šareni party, **koji** će čakovečki gimnastički klub odraditi u suradnji s partnerskim Gimnastičkim klubom Macan iz Nedelišća, bit će održan u subotu...*

Može se ustvrditi da je do ovakvog izjednačavanja oblika zamjenice *koji* u akuzativu muškog roda za živo i neživo došlo zbog utjecaja razgovornog stila, ali i zbog očitog utjecaja

kajkavskog narječja, s obzirom na to da govornici kajkavskog narječja provode upravo takvo izjednačavanje te oblik *kojega* upotrebljavaju i za živo i za neživo (npr. *Vrni mi alat kojega si zel.*). U međimurskim govorima slična vrsta izjednačavanja prisutna je i u oblicima imenica muškog roda, pa akuzativ jednine za neživo nije jednak nominativu, već genitivu (npr. *Postavil sam si televizora na zida.*).

I sljedeći primjeri vezani su uz zamjenice – u njima uočavamo kraće oblike (popularne i česte u razgovornom stilu) posvojne zamjenice *njezin* i povratno-posvojne zamjenice *svoj*:

- *Nogometaši su pozirali s pjevačicom i **njenim** sinom, a te je fotografije Severina podijelila na Instagramu. (medjimurski.hr, 17. srpnja 2024.)*
- *Ako svako od vas naslika u narednom periodu bar jednu sliku vinom te pokaže ovu arhaičnu, a prelijepu tehniku bar jednoj osobi, puno smo napravili na **njenom** očuvanju. (varazdinske-vijesti.hr, 20. kolovoza 2024.)*
- *Uživam u **svom** malom cvjetnom carstvu. (varazdinske-vijesti.hr, 17. srpnja 2024.)*
- *Josip Kvakan iz Vratišincea dugogodišnji je predsjednik Rukometnog kluba „Sokol” Vratišinec koji je tu ulogu preuzeo od **svog** brata... Svaka kuća mi je poznata, a druženje s ljudima najdraža mi je komponenta mog posla, rekao je i ispričao nam priču o **svom** ujaku. (medjimurski.hr, 23. kolovoza 2024.)*

Donosimo standardne oblike navedenih zamjenica: *Nogometaši su pozirali s pjevačicom i **njezinim** sinom...; ...puno smo napravili na **njezinom** očuvanju; Uživam u **svojem** malom cvjetnom carstvu.; ...koji je tu ulogu preuzeo od **svojeg** brata... ispričao nam priču o **svojem** ujaku.*

I u ovim primjerima možemo govoriti o utjecaju razgovornog stila. Popularnost i frekventnost uporabe nestandardnih oblika *njen*, *svom*, *svog* može se objasniti i time što su kraći od standardnih, a samim time i jezično ekonomičniji.

4.2.4. Brojevi

- *Zadnjih **četiri** godine članica je CIOFF svjetske organizacije (akreditiranog partnera UNESCO-a) koja broji više od 147 zemalja iz cijelog svijeta, a bavi se očuvanjem i promicanjem folklorne baštine kroz organizaciju folklornih festivala diljem svijeta. (varazdinske-vijesti.hr, 12. srpnja 2024.)*

Brojevi *dva*, *tri* i *četiri* u standardnom se jeziku sklanjaju, no njihovu sklonidbu rijetko možemo vidjeti u publicističkom stilu.⁵

Rečenica bi bila stilski neobilježena da se autor poslužio akuzativom: *Zadnje četiri godine...* Budući da rečenica započinje genitivom pridjeva *zadnjih*, sklanjati ćemo i broj u genitivu: *Zadnjih četiriju godina članica je...*

Otkloni od morfološke norme u oblicima riječi upućuju na utjecaj razgovornog stila, ali i lokalnoga idioma tj. kajkavskog narječja. To posebno možemo primijetiti u uporabi zamjenica. U analiziranim primjerima nestandardnih oblika zamjenice *koji* očit je utjecaj razgovornoga stila, ali i kajkavskog narječja, dok razgovorni oblici zamjenica *njezin* i *svoj* upućuju i na težnju za jezičnom ekonomičnošću izraza.

4.3. Sintaktička norma

Sintaksa je „dio gramatike u kojemu se proučavaju odnosi među jedinicama u nizu, tj. odnosi među riječima i njihovim oblicima, odnosi među spojevima riječi, odnosi među rečenicama (surečenicama ili klauzama) u složenoj rečenici te odnosi među rečenicama u tekstu“ (Silić, Pranjković 2007: 183). S obzirom na sintaksu analiza tekstova usmjerena je na odnose među riječima i među spojevima riječi, dok su odnosi surečenica u složenoj rečenici, kao i odnosi među rečenicama u tekstu, u drugom planu. Zbog same pojavnosti ili učestalosti u korpusu analiza obuhvaća sintaktičku ulogu veznika *pošto*, prijedloga *s(a)*, *kroz*, *putem*, razmještaj enklitika u rečenici te sročnost subjekta s predikatom.

4.3.1. Veznik *pošto*

- *Vozač je uhićen i priveden u policijsku postaju te mu je privremeno oduzet motocikl pošto nije posjedovao dokumentaciju o vlasništvu. (medjimurski.hr, 21. kolovoza 2024.)*

Ovo je čest primjer pogrešne uporabe veznika *pošto*, karakteristične ne samo za publicistički stil. *Pošto* je veznik vremenskog značenja, a upotrebljava se u zavisnosloženim rečenicama i označuje da se radnja u zavisnoj surečenici događa prije radnje glavne surečenice.

⁵ „Većina je normativnih priručnika dosljedna u zahtjevu da se u standardnome jeziku brojevi sklanjaju. Činjenica je međutim da se u publicističkim tekstovima brojevi rijetko sklanjaju“ (Hudeček, Mihaljević 2009: 56).

U jezičnoj praksi često susrećemo da se ovaj veznik upotrebljava u uzročnome značenju, što je slučaj i u ovom primjeru. Stoga ga u njemu treba zamijeniti uzročnim veznikom: *Vozač je uhićen i priveden u policijsku postaju te mu je privremeno oduzet motocikl jer nije posjedovao dokumentaciju o vlasništvu.*

4.3.2. Prijedlog *s(a)*

Norma propisuje da prijedlogom *s(a)* označavamo instrumental društva, dok instrumental sredstva pišemo bez prijedloga *s(a)*. S obzirom na tu sintaktičku ulogu prijedloga *s(a)* uočeni su primjeri izjednačavanja instrumentala društva s instrumentalom sredstva u pisanju prijedloga *s(a)*, tj. u primjerima je i instrumental sredstva s prijedlogom:

- *Sljedećeg vikenda Varaždin ponovno postaje središte adrenalina i brzine, jer se već treću godinu zaredom održava utrka ubrzanja s **automobilima** i motociklima!* (*varazdinske-vijesti.hr*, 4. kolovoza 2024.)
- *Zagarantirano dobru atmosferu u Starom gradu omogućit će Jukebox.hr s **glazbenom podlogom.*** (*varazdinske-vijesti.hr*, 10. kolovoza 2024.)

Donosimo te dvije rečenice usklađene s normom: *Sljedećeg vikenda Varaždin ponovno postaje središte adrenalina i brzine, jer se već treću godinu zaredom održava utrka ubrzanja **automobilima** i motociklima! Zagarantirano dobru atmosferu u Starom gradu omogućit će Jukebox.hr **glazbenom podlogom.***

Osim sintaktičke razine, pisanje prijedloga *s(a)* u jezičnoj je praksi problem i na fonološkoj razini, a svjedoči uplivu razgovornog stila na publicistički stil: „Razgovorni stil i ispred suglasnika koji nisu *s*, *š*, *z*, *ž* i suglasnički skupovi *Ss*, *Sš*, *Sz*, *Sž* (*S* znači „suglasnik“) rabi *sa*: *sa vama* (umjesto *s vama*), *sa prijateljima* (umjesto *s prijateljima*) itd.“ (Silić, Pranjković 2007: 388). Navodimo dva takva primjera:

- *Predsjednica Uprave Podravke Martina Dalić naglasila je kako novi pogon spaja tehnološku modernizaciju **sa** povećanjem poljoprivredne proizvodnje...* (*evarazdin.hr*, 16. srpnja 2024.)
- *Odobrenje zapošljavanja spremačica od strane Ministarstva zdravstva je maksimalno ubrzano te bolnica nema problema **sa** novim zapošljavanjima spremačica.* (*medjimurski.hr*, 21. kolovoza 2024.)

U skladu s fonološkom normom pisanja prijedloga *s(a)* navedene rečenice glase: *Predsjednica Uprave Podravke Martina Dalić naglasila je kako novi pogon spaja tehnološku modernizaciju s povećanjem poljoprivredne proizvodnje... Odobrenje zapošljavanja spremačica od strane Ministarstva zdravstva je maksimalno ubrzano te bolnica nema problema s novim zapošljavanjima spremačica.*

4.3.3. Prijedlog *kroz*

Osnovno je značenje prijedloga *kroz* s akuzativom mjesno. Takvo njegovo značenje potvrđuje i *Jezični savjetnik*: „Prijedlog *kroz* u standardnome je jeziku dobro upotrebljavati u mjesnome značenju, a u vremenskome ili načinskome značenju bolje je upotrijebiti koji drugi prijedlog ili besprijedložno ustrojstvo...“. No, svakodnevna jezična praksa pokazuje da je navedeni prijedložni izraz postao vrlo čest u značenjima koja nisu samo mjesna, a ni tipična u hrvatskome standardnom jeziku. Josip Silić i Ivo Pranjković navode da se akuzativom s prijedlogom *kroz* označuje i vrijeme (vremenska protežnost, količina vremena), način, a u značenju sredstva daju prednost besprijedložnom instrumentalu. Kao izrazito obilježenu smatraju uporabu tog prijedložnog izraza u značenju uzroka (Silić, Pranjković 2007).

Različita značenja prijedloga *kroz* možemo promatrati i kroz prizmu svojevrsne metaforizacije nekih prijedloga:

„Iako se prijedlozi u gramatikama uglavnom opisuju kao zatvorena skupina riječi, činjenica je da je to vrsta riječi čija se značenja i broj neprestano mijenjaju i rastu. U literaturi je proširena ideja o metaforizaciji prostornih odnosa, po kojoj se prostorni odnosi kao vrlo konkretni i lako pojmljivi preslikavaju i na druge odnose. Tako su prijedlozi *kroz* i *preko* uz primarno prostorno značenje dobili i druga značenja, među njima i značenje sredstva“ (Matas Ivanković 2013: 23 – 24).

Primjeri iz korpusa pokazuju tu sklonost metaforizaciji prijedloga *kroz* kada prijedložni izraz zasigurno nema mjesno značenje.

- *Učenici trećih i četvrtih razreda prvo su upoznali zanimljivu biografiju naše poznate književnice kroz epizodu dokumentarno-zabavne serije 'Hrvatski velikani' Roberta Knjaza, koji donosi priče o važnim hrvatskim povijesnim osobama na zabavan i moderan način. (varazdinske-vijesti.hr, 1. svibnja 2024.)*

U ovoj rečenici umjesto sintagme *kroz epizodu* koja je načinskog značenja valjalo bi bilo upotrijebiti prijedlog *u* i lokativ imenice: *u epizodi*.

Rusalka Majer se aktivno bavi promicanjem održivog razvoja, ekološke proizvodnje hrane, očuvanjem autohtonih biljnih vrsta i edukacijom zajednice kroz razna predavanja, organizaciju razmjena sjemenja te pomaže u uspostavljanju školskih vrtova. (varazdinske-vijesti.hr, 1. lipnja 2024.)

I u ovom primjeru umjesto prijedloga *kroz* u načinskom značenju bolje je upotrijebiti instrumental: *Rusalka Majer aktivno se bavi promicanjem održivog razvoja, ekološke proizvodnje hrane, očuvanjem autohtonih biljnih vrsta i edukacijom zajednice raznim predavanjima...*

- *Zadnjih četiri godine članica je CIOFF svjetske organizacije (akreditiranog partnera UNESCO-a) koja broji više od 147 zemalja iz cijelog svijeta, a bavi se očuvanjem i promicanjem folklorne baštine kroz organizaciju folklornih festivala diljem svijeta. (varazdinske-vijesti.hr, 12. srpnja 2024.)*
- *Kroz zabavne aktivnosti poput izrade 3D modela od papira, crtanja, nadopunjavanja slika i labirinata, djeca su imala priliku naučiti nešto o moru i životu u njemu... (varazdinske-vijesti.hr, 16. kolovoza 2024.)*

Osim što je u skladu s normom, uporaba instrumentala u značenju načina predstavlja i ekonomičnije jezično sredstvo: *...a bavi se očuvanjem i promicanjem folklorne baštine organizacijom folklornih festivala diljem svijeta.; Zabavnim aktivnostima poput izrade 3D modela od papira, crtanja, nadopunjavanja slika i labirinata, djeca su imala priliku naučiti nešto o moru i životu u njemu...*

4.3.4. Prijedlog putem

Iako također izaziva sintaktičke dvojbe, prijedložni izraz koji čine prijedlog *putem* i genitiv nešto je manji sintaktički „kamen spoticanja“ negoli je to prijedlog *kroz* s akuzativom. Razlog je to što njime eventualno možemo izreći samo sredstvo, za razliku od prijedloga *kroz* koji u praksi može poprimiti više značenja (ako zanemarimo normativnu usmjerenost na njegovo prvo, prostorno značenje).

Kao i u slučaju prijedloga *kroz*, i pri uporabi prijedloga *putem* Jezični savjetnik (2024) prednost daje njegovu prostornom značenju, smatrajući ga zapravo prilogom i smještajući ga u neformalnu komunikaciju: „Okamenjeni instrumentalni oblik *putem* u neformalnoj se komunikaciji upotrebljava kao prijedlog s genitivom kad označuje da je što sredstvo za

postizanje čega (*putem natječaja, putem telefona, putem interneta*). Međutim, i u tim značenjima bolje je upotrijebiti, kad god je to moguće, imenicu u instrumentalu ili koji drugi prijedložni izraz (*telefonom, na internetu*). (...) Oblik *putem* u hrvatskome standardnom jeziku upotrebljava se samo kao prilog u značenju ‘usput’ (*Putem smo sreli susjeda...*).“ Josip Silić i Ivo Pranjković konstatiraju: „Prijedlog *putem* rabi se obično onda kad kao sredstvo služi kakva ustanova ili medij priopćavanja i najčešći je u administrativnom stilu“ (Silić, Pranjković 2007: 216). Dakle, citat ipak „između redaka“ dvostruko ograničava uporabu prijedloga *putem* i genitiva: s obzirom na funkcionalni stil i s obzirom tko čini sredstvo koje želimo izreći.

Gledajući iz kuta stilistike funkcionalnih stilova, u tome i jest ne samo sintaktički „problem“ uporabe prijedloga *putem* u publicističkom stilu: preuzet iz administrativnog stila, u publicistički je stil donio klišej (osobito ako ga se (pre)često koristi).

- ***Putem telefona*** dobila je poruku nepoznate osobe koja je bila zainteresirana za kupnju. (*varazdinske-vijesti.hr*, 21. kolovoza 2024.)

Uza sve navedeno, u ovom primjeru izricanja sredstva treba dati prednost rješenju koje propisuje standardna norma – imenici u instrumentalu: ***Telefonom*** je dobila poruku nepoznate osobe koja je bila zainteresirana za kupnju.

- *U subotu, 24. kolovoza u večernjim satima u Vrtnom naselju u Kotoribi, javni red i mir pod utjecajem alkohola narušavao je 25-godišnjak tako što je **putem zvučnika** puštao glasnu glazbu te time uznemiravao ostale mještane.* (*medjimurski.hr*, 26. kolovoza 2024.)

Sve navedeno za prethodni primjer vrijedi i u ovom primjeru, promijenilo se samo sredstvo. Ako želimo značenje sredstva izreći instrumentalom, upotrijebit ćemo glagolski prilog sadašnji: ...*tako što je **koristeći se zvučnikom** puštao glasnu glazbu te time uznemiravao ostale mještane*. Osim toga, ovaj primjer možemo izreći i prijedlogom *na* uz lokativ imenice: ...*tako što je **na zvučniku** puštao glasnu glazbu te time uznemiravao ostale mještane*.

- *Općina Kotoriba podnijela je prijavu na Poziv na dodjelu bespovratnih sredstva za izradu prostornih planova nove generacije **putem elektroničkog sustava** „ePlanovi“, kako bi se izradio digitalni prostorni plan i time olakšao pravodobni pristup prostornom planu Općine za sve zainteresirane korisnike.* (*medjimurski.hr*, 30. kolovoza 2024.)

Ako želimo rješenje koje je usklađenije s normom, i ovdje ćemo upotrijebiti glagolski prilog sadašnji glagola *koristiti se* i instrumental imenice: *Općina Kotoriba podnijela je prijavu na Poziv na dodjelu bespovratnih sredstva za izradu prostornih planova nove generacije koristeći se elektroničkim sustavom „ePlanovi“...*

Nedoumice oko uporabe prijedloga *kroz* i *putem*, ali i cjelokupnog odnosa jezične prakse publicističkog stila i normativnosti standardnog jezika najbolje sažima ovaj citat: „Iako ponekad postoje jasni gramatički kriteriji koji odvajaju normativnu od nenormativne upotrebe, katkad je tu granicu teško povući jer zalazi i u područje semantike, koje otvara mogućnost višestrukih interpretacija, i u područje stilistike, koje raznim stilovima dopušta i različitu količinu slobode“ (Matas Ivanković 2013: 24).

4.3.5. Mjesto enklitike u rečenici

Enklitika (zanaglasnica, naslonjenica) nenaglašena je riječ koje se veže uz naglašenu riječ ispred sebe i s njom čini izgovornu (naglasnu) cjelinu (Barić i dr. 2005). Enklitike mogu biti glagolske (nenaglašeni oblici prezenta glagola *biti* i *htjeti* te aorista glagola *biti*: *sam, si je...; ću, ćeš, će...; bih, bi, bi...*), zamjeničke (nenaglašeni oblici osobnih zamjenica i povratne zamjenice *sebe*: *me, mi, te, ti, ga, mu, je, joj, nas, nam, vas, vam, ih, im; se, si*) te vezničko-upitna čestica *li*. Položaj enklitika u rečenici pitanje je obvezatnog reda riječi:

„Iako je red riječi u rečenicama hrvatskoga knjiženog jezika relativno slobodan, ipak ima pravila koja su obvezatna (zbog ritmičko-intonacijskih razloga) za sve vrste rečenica bio u njima red riječi stilski obilježen ili neobilježen. To su pravila o automatskom namještanju nenaglasnica (klitika): zanaglasnica (enklitika) i prednaglasnica (proklitika), tj. riječi bez vlastita naglasaka“ (Barić i dr. 2005: 595).

U pisanom jeziku enklitike dolaze iza prve naglašene riječi u rečenici, no mogu doći i drugdje ako tvore ritmičnu naglasnu cjelinu s riječi ispred sebe – obično je to iza glagola. U korpusu analize česti su primjeri pogrešnoga razmještaja glagolskih enklitika nastalog pod utjecajem razgovornog stila (u kojem prevladava logičko načelo razmještaja nenaglasnica):

- *Voditeljice programa su bile učenice Roza Golubić i Ana Kalčev uz mentorstvo učiteljice Natalije Lovreković. (varazdinske-vijesti.hr, 1. lipnja 2024.)*
- *Svoje slike je izlagala na mnoštvu izložba, a ujedno je bivša sportašica, ljubiteljica prirode i zdrave hrane, uzgajivačica ekološkog voća i povrća, majstorica za ljekovito bilje i žena s mnogo različitih interesa. (medjimurski.hr, 29. kolovoza 2024.)*

U oba primjera moguća su dva spomenuta rješenja: da zanaglasnice **su** i **je** slijede iza prve naglašene riječi u rečenici ili iza glagola: *Voditeljice **su** programa bile učenice Roza Golubić i Ana Kalčev uz mentorstvo učiteljice Natalije Lovreković./Voditeljice programa bile **su** učenice Roza Golubić i Ana Kalčev uz mentorstvo učiteljice Natalije Lovreković.; Svoje **je** slike izlagala na mnoštvu izložba.../Svoje slike izlagala **je** na mnoštvu izložba...*

- *Vjeroučiteljica Aleksandra Lukavečki **je** uvježbala nešto starije učenike recitaciju „Moja staza“.* (varazdinske-vijesti.hr, 1. lipnja 2024.)

Ovaj primjer sličan je prvom, s malom razlikom: ako zanaglasnicu smjestimo iza prve naglašene riječi (apozicija *vjeroučiteljica*), dobivamo izrazitu stilsku obilježenost (*Vjeroučiteljica **je** Aleksandra Lukavečki uvježbala...*). Kako u ovom slučaju ipak nema potrebe za njom, zanaglasnica dolazi iza glagola: *Vjeroučiteljica Aleksandra Lukavečki uvježbala **je** nešto starije učenike recitaciju „Moja staza“.*

- *Renesansni festival **je** prva manifestacija bez plastike, a jela i pića poslužuju se u drvenim i keramičkim posudama.* (medjimurski.hr, 22. kolovoza 2024.)
- *Ovakvi projekti **su** važni, jer mi mladi koji se školujemo u području turizma možemo doprinijeti i razvoju turističke ponude Varaždinske županije i Varaždina – rekla je Lukrecija.* (varazdinske-vijesti.hr, 29. kolovoza 2024.)

U oba ova primjera nema glagola u blizini enklitike, no enklitiku u pisanom tekstu smještamo, kao što je već rečeno, iza prve naglašene riječi ili iza riječi s kojom tvori naglasnu cjelinu – to je u prvoj rečenici broj *prva*, a u drugoj pridjev *važni*: *Renesansni **je** festival prva manifestacija bez plastike.../Renesansni festival prva **je** manifestacija bez plastike; Ovakvi **su** projekti važni.../Ovakvi projekti važni **su**...*

- *Unatrag deset godina ljudi fotografije drže na mobitelima i kako mijenjaju mobitele, fotografije se gube s godinama, a stare fotografije prošlosti **su** izuzetno vrijedne.* (medjimurski.hr, 17. srpnja 2024.)

U ovom primjeru enklitika *su* na krivom je mjestu jer ta zanaglasnica ne čini naglasnu cjelinu s riječi *prošlosti*, već s riječi *izuzetno*. Dakle, ispravno je mjesto navedene zanaglasnice: *...a stare fotografije prošlosti izuzetno **su** vrijedne.*

Pogrešan smještaj enklitika predstavlja često odstupanje od norme u novinarskim tekstovima, a jedan je od razloga i upliv govorenoga na pisani jezik – u govorenom je jeziku položaj enklitika u rečenici puno slobodniji negoli je to slučaj u pisanom jeziku.

4.3.6. Sročnost

Sročnost ili kongruencija slaganje je subjekta s predikatom u licu, rodu i broju. Riječ je o sintaktičkoj razini koja nerijetko stvara nedoumice s obzirom na slaganje subjekta i predikata u broju. U radu na korpusu zamijećen je ovaj primjer:

- *Atmosfera uoči koncerta Baby Lasagne zagrijat će mladi varaždinski bend Dodger Artfool **kojima** sutra izlazi i prvi samostalni album pod nazivom „Dobri ljudi“, a svoj nastup **počinju** u 20 sati. (varazdinske-vijesti.hr, 27. kolovoza 2024.)*

Subjekt *bend Dodger Artfool* u gramatičkoj je jednini, dok je predikat *počinju* u množini. Glazbeni sastav (*bend*) implicitno uključuje više članova, no u primjeru je riječ o njihovom eksplicitnom imenu, koje je u jednini. Stoga bi i predikat trebao biti u jednini, kao i odnosna zamjenica *koji* u službi veznika: *Atmosfera uoči koncerta Baby Lasagne zagrijat će mladi varaždinski bend Dodger Artfool, **kojem** sutra izlazi i prvi samostalni album pod nazivom „Dobri ljudi“, a svoj nastup **počinje** u 20 sati.*

U odstupanjima od sintaktičke norme najviše je primjera uočeno u razmještaju enklitika u rečenici. Kao i u pisanju zareza dojam je da se njihovom normiranom mjestu u rečenici ne pridaje dovoljan značaj (autori tekstova pišu ih u skladu sa svojim navikama, odstupajući od norme i nemajući osjećaj za ritmičko-intonacijske razloge razmještaja enklitika). Zanimljiva je distribucija prijedloga u rubrikama – prijedlog *kroz* učestaliji je u rubrikama *Lifestyle i Društvo*, dok prijedlog *putem* češće susrećemo u rubrici *Crna kronika*. Njihova uporaba šablonizira izraz u tekstovima: metaforizacija prijedloga *kroz* u značenjima koja nisu mjesna prečesta je i zapostavlja ostala jezična rješenja, dok prijedlog *putem* dodatno „administrira“ rubriku ionako već punu ustaljenih izraza.

4.4. Leksička norma

Lana Hudeček i Milica Mihaljević (2009) navode uporabu žurnalizama, internacionalizama i posuđenica (prije svega anglizama) kao dopuštenu značajku publicističkoga funkcionalnog stila na leksičkoj razini. Njihovu učestalu uporabu možemo primijetiti i u odabranim korpusnim tekstovima. Žurnalizmi su ustaljeni izrazi (često višerječni) svojstveni publicističkom stilu. Predstavljaju jednu od osnovnih značajki publicističkog stila, no treba pripaziti da ne bismo njihovim pretjeranim korištenjem doveli svoj izraz do prevelike klišeiziranosti (Hudeček, Mihaljević 2009). Internacionalizmi su posuđenice jasno vidljivog latinskog i grčkog podrijetla, dok su anglizmi posuđenice iz engleskog jezika.⁶

- *Upad je free!* (*varazdinske-vijesti.hr*, 3. svibnja 2024.)

Ovaj je primjer suvremena razgovorna inačica već klasične formulacije *Ulaz je slobodan*. Čine je žargonizam *upad* i anglizam *free*. Budući da je riječ o pozivu na koncert namijenjen mlađoj populaciji, ovaj jezični konglomerat „pojačan“ je još i usklikom. Primjer nije u duhu standardne leksičke norme, ali zato dobro predstavlja leksičku raznovrsnost i kreativnost publicističkog stila, ponajprije radi nužnosti prilagodbe ciljnoj publici. U primjeru je ona opravdana i očekivana jer se koristi dvama izrazima razgovornog stila svojstvenima mlađoj populaciji, kojoj je tekst prije svega i namijenjen.

- *Aeroklub Međimurje zahvaljuje svim članovima koji su se brinuli o djeci, organizatorima Airshowa, kao i roditeljima na ukazanom povjerenju, osiguravajući da event bude siguran i nezaboravan za sve.* (*medjimurski.hr*, 15. srpnja 2024.)

Gledano prizmom norme, uporaba anglizma *event* dokazuje da se anglizmi teško uklapaju u hrvatski jezični sustav te treba hrvatska zamjena, kad je to moguće (Hudeček, Mihaljević 2009). No, navedeni anglizam upotrebljava se sve češće i proširuje prvotno značenje same riječi: dok smo nekad *eventom* proglašavali poseban društveni ili sportski događaj (dakle, zapravo je bio rijedak), danas smo skloni svako društveno okupljanje i događanje (kako bi dobilo na važnosti) proglašavati – *eventom*. Njegovu uporabu u ovom primjeru možemo

⁶ S obzirom na leksičku normu za internacionalizme i anglizme vrijedi osnovno pravilo da ih zamjenjujemo hrvatskom riječju kad postoji adekvatna zamjena za njih. Ipak, upravo u publicističkom stilu ove dvije vrste posuđenica mogu poslužiti kao stilsko sredstvo u određenom novinskom tekstu. Osobito to vrijedi za anglizme ako je tekst namijenjen mlađoj čitalačkoj populaciji.

pripisati i tome da je događaj uključivao i djecu, pa je autor i jezično tekst približio mlađoj populaciji.

- *Varaždinski Špencirfest je pun iznenađenja, a jedno posebno sprema se za najmlađe špencirere. (varazdinske-vijesti.hr, 22. kolovoza 2024.)*
- *Odaziv je bio ogroman, a najmlađi špencireri oduševljeno su se fotografirali s Markom. (varazdinske-vijesti.hr, 27. kolovoza 2024.)*

Nije trebalo dugo da Špencirfest, najpoznatiji hrvatski „festival uličnih šetača“, dobije i svoj publicistički regionalni neologizam za šetače – špencireri. Špencirfest i špencireri vratili su u život (čini se na duže staze) već pomalo zaboravljenu regionalnu zastarjelicu – špencirati se. Ne ulazeći u etimologiju i tvorbu špencirera⁷, primjer nam govori koliko jezik publicističkog stila može biti aktualan, živ i kreativan, u ovom slučaju na leksičkoj razini.

- *Jutro će biti oblačno uz maksimalac od 23 stupnja Celzijeva, a u popodnevnom satima očekuju nas pljuskovi i grmljavine te u predvečerje i pad temperature. (varazdin.hr, 28. srpnja 2024.)*

Budući da je riječ o ležernijem tekstu, autor teksta poseže za jezično ekonomičnim rješenjem – umjesto neutralne sintagme *maksimalna⁸ temperatura* koristi se razgovornim izrazom *maksimalcem*. Primjer predstavlja kreativno i opravdano rješenje pod utjecajem razgovornog stila.

- *Soda bikarbona poznata je po tome što se u domaćinstvu koristi u brojne svrhe; od uklanjanja kamenca do neutraliziranja neugodnih mirisa u frižideru, ali manje je poznata i da ima ljekovita svojstva. (medjimurski.hr, 25. kolovoza 2024.)*

Ovaj je primjer dio informativno-agitativnog teksta o mogućnostima primjene sode bikarbone u svakodnevnom životu. S obzirom na to, možda bi bilo bolje razgovorni *frižider* zamijeniti standardnim oblikom *hladnjak*. Čitateljima standardni oblik ne bi predstavljao teškoću u razumijevanju teksta, ali bi tekst s njime bio stilski i žanrovski ujednačeniji.

- *PU varaždinska: Pucanjem pneumatike došlo do zanošenja kamiona (varazdinske-vijesti.hr, 27. kolovoza 2024.)*

⁷ njem. spazieren – šetati se

⁸ lat. maximus – najveći

Iako je u metodologiji navedeno da se primjer objašnjava iz kuta samo jedne jezične osobitosti, ovaj kratak naslov iz *Crne kronike* toliko nam se čini primjerenim da ipak zahtijeva izuzetak od metodološkog usmjerenja. U naslovu možemo uočiti nekoliko općih karakteristika publicističkog stila: nominalnu usmjerenost naslova, sklonost navođenju izvora (*PU varaždinska*) i internacionalizam *pneumatik* (*guma*). Naime, za nominalne naslove vrijedi da se njima „imenuje sadržaj, pa u njima jednu od glavnih uloga imaju nominalne (imenske) riječi (imenice i pridjevi). Glagoli se vrlo često „obezglagoljuju“, tj. lišavaju i radnje i vremena. To se čini tako da se ili isključuju iz njih ili se pretvaraju u (glagolske) pridjeve (bilo radne bilo trpne)“ (Silić, Pranjković 2007: 383). Stoga je perfekt u primjeru krnji (*došlo*), a automobilska guma – internacionalizam (grčkoga podrijetla) *pneumatik*. No, imenica *pneumatik* muškoga je roda, pa genitiv jednine glasi *pneumatika*, a ne *pneumatike* kao u primjeru.

Smatram da je ovo odličan primjer odnosa publicističkog stila i standardne norme: naslov ove vijesti nije pretjerano senzacionalan, jezično je ekonomičan, navodi nas na čitanje cijelog teksta, no usklađenost s morfološkom normom stvorilo bi mu „dodatnu vrijednost“. Drugim riječima, nestandardni genitiv imenice *pneumatik* narušava cjelovitost i ne uklapa se u stilsku opravdanost ovog naslova.

Žurnalizmi su najviše zastupljeni u rubrici *Crna kronika*, što je u skladu s očekivanjima. Donosimo najčešće primjere žurnalizama, uz napomenu da je zaista teško odrediti gdje u ovoj rubrici prestaje njihova opravdana uporaba, a počinje šablona u konstrukciji rečenice i klišeizirani izraz:

- *U petak, 2. kolovoza u prijepodnevnim satima u Šenkovcu, nepoznati počinitelj provalio je u obiteljsku kuću u Ulici Augusta Šenoa, odakle je ukrao novac. (medjimurski.hr, 10. kolovoza 2024.)*
- *Tom je prilikom ozlijeđen te mu je medicinska pomoć pružena u Općoj bolnici Varaždin, a njegove će se ozlijede okvalificirati naknadno. (varazdinske-vijesti.hr, 29. kolovoza 2024.)*
- *Medicinska joj je pomoć pružena u varaždinskoj Općoj bolnici, a njezine ozlijede za sad nisu okvalificirane. (varazdinske-vijesti.hr, 29. kolovoza 2024.)*
- *U srijedu, 28. kolovoza u Donjoj Voći, nepoznati je počinitelj ušao u kuću u vlasništvu 76-godišnjakinje te iz jedne od prostorija otuđio iznos od nekoliko tisuća eura. Policijski službenici poduzimaju radnje u cilju pronalaska počinitelja ovog kaznenog djela. (varazdinske-vijesti.hr, 30. kolovoza 2024.)*

- **Prilikom primjene sredstava prisile** 27-godišnjak je pružao aktivan otpor te je pritom udario i ogrebao policijskog službenika koji ga je privodio, a sve s **ciljem sprječavanja** obavljanja službenog zadatka. (*medjimurski.hr*, 15. srpnja 2024.)
- **Policijski službenici nastavljaju rad u cilju otkrivanja počinitelja navedenog kaznenog djela.** (*varazdinske-vijesti.hr*, 26. kolovoza 2024.).

Kad govorimo o *Crnoj kronici*, valja napomenuti da je riječ o rubrici strogo zadane forme i izraza, što ograničava novinarski jezični izbor i vodi k ustaljenim rečeničnim konstrukcijama. U naslovima je primjetna novinarska težnja za življim jezičnim izrazom, pa se poseže (prije svega u glagolskim oblicima) za žargonskim i dijalektnim rješenjima. Naravno, to je moguće kad tema vijesti to dopušta:

- **Ravnatelj jedne škole u Čakovcu „muljao“ s putnim nalogima** (*medjimurski.hr*, 10. kolovoza 2024.)
- **Tijekom prijepodneva lagano ušetao u obiteljsku kuću u Šenkovcu pa „maznuo“ tisuće eura** (*medjimurski.hr*, 10. kolovoza 2024.)
- **Španciraju i lopovi: Pokušao je, ali nije uspio provaliti u ugostiteljski objekt u Varaždinu** (*varazdinske-vijesti.hr*, 29. kolovoza 2024.)

Vežano uz uočenu jezičnu pojavu naišli smo na dva različita naslova koji donose istu vijest. Pružaju nam priliku da ih međusobno usporedimo s obzirom na leksički izbor:

- **Uzeo karticu hotela kojom je otključao više prostorija pa iz njih pokrao sve što je stigao** (*evarazdin.hr*, 29. kolovoza 2024.)
- **Zdrpio karticu za otključavanje pa opelješio blagajnu i skladište hotela u Varaždinu** (*varazdinske-vijesti.hr*, 29. kolovoza 2024.)

U prvom je naslovu najava vijesti tradicionalnija, ostaje u granicama žanrovske obavijesnosti: primjetna je stilska neobilježenost u izboru jezičnih sredstava, kao i usmjerenje na informativnost (dužina naslova). U drugom se naslovu (podjednake dužine i vrlo slične razine informativnosti) poseže za glagolskim pridjevima radnim u žargonskoj inačici (*zdrpio*) i stilski obilježenoj inačici (*opelješio*). Prvi naslov žanrovski je možda primjereniji, a drugi želi biti stilski nekonvencionalniji, što mu i uspijeva.

Analiza leksičke norme bila je usmjerena na tri već spomenute dopuštene značajke publicističkog leksika: žurnalizme, internacionalizme i anglizme. Uporaba žurnalizama

naročito je vidljiva u *Crnoj kronici*, a zabilježena je i umješnost i opravdanost u uporabi anglizama, žargonizama i neologizama u rubrikama *Lifestyle* i *Društvo*.

5. Zaključak

U radu je zabilježen priličan broj odstupanja od normi, osobito od pravopisne i sintaktičke norme. No, dojam je da postoji i nekoliko „izvanjezičnih“ razloga za većinu odstupanja, pogotovo onih koji nam se čine pomalo trivijalnim. Mišljenja sam da su da su ti razlozi važni jer pridonose ukupnoj „jezičnoj slici“ tekstova koji su analizirani u ovom radu.

Prvo, u impresumima svih triju portala nije navedena osoba zadužena za lektorske poslove. Lektorska ili redakcijska intervencija prije objavljivanja teksta zasigurno bi pridonijela smanjenju pomalo banalnih normativnih odstupanja, kao i broja zatipaka.

Drugi je razlog brzina objava, htijenje da se tekst s novom informacijom objavi čim prije. Naravno da tada dolazi do jezičnih otklona od norme kojima je uzrok i brzina objavljivanja. To se najbolje primjećuje i u količini zatipaka – previše ih je, a svjedoče da tekst prije objavljivanja nije pažljivo pročitan.

Treće, prisutnost fotografije. Nijedan analiziran novinarski tekst nije objavljen a da ga nije pratila više ili manje odgovarajuća fotografija (nerijetko i više njih). S obzirom na to da je riječ o internetskim portalima, to je i razumljivo. No, u nekim tekstovima takvo vizualno usmjerenje čini se da pridonosi površnom odnosu prema jeziku i njegovim normama. Ako tome pridodamo otklone od norma i zatipke, ponekad nailazimo na nespretno jezično ostvaraj u tekstu. Naravno, učestalost takvih primjera treba shvatiti kao izuzetak, a ne pravilo:

- *Kozmetički T-Beauty studio radit će **pon.** i srijedom **13-20** sati, utorkom i četvrtkom **8-15**, a subotom **od 8-13**, a Frizerski salon Vision ponedjeljkom ne radi, utorkom i četvrtkom **8-16** sati, srijedom i **petakom 12-20** sati te subotom **7-15** sati. (medjimurski.hr, 8. srpnja 2024.)*
- *Nakon turističkih **obilaska** učenika po **Grada** Varaždinu i **upoznavanju** s njegovom poviješću, 29. svibnja u prostoru II. osnovne škole Varaždin održan je kviz znanja, **gdje** su sudjelovale ekipe **od četiri učenika** iz svake škole. (varazdinske-vijesti.hr, 2. lipnja 2024.)*
- ***Sada kroz praznike ih** je nešto manje, no kad počne nova školska **godine**, dolazit će više djece. (varazdinske-vijesti.hr, 15. srpnja 2024.)*

S obzirom na žanrovsku zadanost pokazalo se da su rubrike *Lifestyle*, *Društvo* i *Crna kronika* nimalo lagan izazov za pisanje. U tim trima rubrikama prevladavaju obavijesni žanrovi

– vijest ili proširena vijest, što neminovno dovodi do opasnosti od kompozicijskog i jezičnog klišeja. Toga su svjesni i sami autori tekstova – kada tema ili namjena teksta dozvoljava više jezične slobode i uporabu stilski obilježenih jezičnih sredstava (npr. frazem, metafora, hiperbola, žargon, anglizam), i njihov izraz postaje ekspresivniji. Posebice je to uočljivo na leksičkoj razini tekstova.

S obzirom na pravopisnu normu najviše je otklona zabilježeno u pisanju zareza. Odstupanja od morfološke norme upućuju na upliv razgovornog stila i kajkavskog narječja u oblicima riječi, dok je s obzirom na sintaktičku normu najviše odstupanja zabilježeno u razmještaju enklitika i uporabi prijedloga *kroz* i *putem*. S obzirom na leksičku normu pokazala se sklonost uporabi anglizama, žurnalizama i žargonizama, posebice kada to dozvoljava tema i namjena teksta.

Analiza tekstova pokazala je zašto je važno slijediti osnovne standardnojezične norme pri pisanju publicističkih tekstova – njihovom primjenom oplemenjujemo svoj novinarski jezični izraz i podižemo ga na višu razinu.

6. Popis literature

- Anić, Vladimir, *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*, Znanje, Zagreb, 2006.
- Badurina, Lada; Marković, Ivan; Mićanović, Krešimir, *Hrvatski pravopis*, Matica hrvatska, Zagreb, 2007.
- Barić, Eugenija; Lončarić, Mijo; Malić, Dragica; Pavešić, Slavko; Peti, Mirko; Zečević, Vesna; Znika, Marija, *Hrvatska gramatika*, Školska knjiga, Zagreb, 2005.
- Brabec, Ivo, *Sto jezičnih savjeta*, Školske novine, Zagreb, 1984.
- Frančić, Anđela; Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica, *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnom jeziku*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2006.
- Hrvatska enciklopedija*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža. URL: [Leksikografski zavod Miroslav Krleža - Hrvatska enciklopedija](#) (pristupljeno 5. rujna 2024.)
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica, *Jezik medija*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2009.
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica; Vukojević, Luka, *Jezični savjeti*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2011.
- Jezični savjetnik*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. URL: [Jezični savjetnik - Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje \(jezicni-savjetnik.hr\)](#) (pristupljeno 20. kolovoza 2024.)
- Jozić, Željko; Blagus Bartolec, Goranka; Hudeček, Lana; Lewis, Kristian; Mihaljević, Milica; Ramadanović, Ermina; Birtić, Matea; Budja, Jurica; Kovačević, Barbara; Matas Ivanković, Ivana; Milković, Alen; Miloš, Irena; Stojanov, Tomislav; Štrkalj Despot, Kristina, *Hrvatski pravopis*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2013.
- Matas Ivanković, Ivana, „Prijedlozi za izražavanje sredstva između norme i upotrebe kroz, pomoću, posredstvom, preko, putem, s pomoću, uz pomoć“, *Jezik*, 60, 1, 2013, str. 10-25. URL: [Jezik-1-2013.indd \(srce.hr\)](#) (pristupljeno 28. kolovoza 2024.)

Pranjković, Ivo, *Druga hrvatska skladnja: Sintaktičke rasprave*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2001.

Pranjković, Ivo, *Hrvatska skladnja: Rasprave iz sintakse hrvatskoga standardnog jezika*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 1993.

Silić, Josip, *Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika*, Disput, Zagreb, 2006.

Silić, Josip; Pranjković, Ivo, *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Školska knjiga, Zagreb, 2007.

7. Popis internetskih izvora

internetski portal *varazdinske-vijesti.hr*:

[Baby Lasagna na Špancirfestu predstavlja slikovnicu „Baby Lasagna i mačak Stipe – Veliko prijateljstvo“ - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 22. kolovoza 2024.)

[Bizarna krađa: Netko je na Korzu ukrao reklamu jednog ugostiteljskog objekta - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 26. kolovoza 2024.)

[Djeca - čuvari baštine: Upoznali se s baštinom Varaždina i izradili plakate - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 3. lipnja 2024.)

[Dvojac završio u bolnici nakon što su se autom prevrnuli na krov - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 16. kolovoza 2024.)

[Eurovizijski hitovi dolaze u Varaždin! - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 3. svibnja 2024.)

[FOTO Baby Lasagna izazvao oduševljenje špancirera kod vile Bedeković - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 27. kolovoza 2024.)

[FOTO Projekt "Godina s Ivanom" na IV. Osnovnoj školi Varaždin - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 3. svibnja 2024.)

[FOTO Projekt „Baština pod svjetlima grada“: učenici Gospodarske škole izradili originalne suvenire - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 29. kolovoza 2024.)

[FOTO Prva lipanjska topnica je Rusalka Majer, predsjednica Udruge Gredica - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 2. lipnja 2024.)

[FOTO Vlasnica najljepšeg balkona Doma za starije: "Uživam u svom malom cvjetnom carstvu" - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 18. srpnja 2024.)

[I ove subote održana radionica u udruzi 'Ana' - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 20. kolovoza 2024.)

[JUBILEJ Pet godina Centra za pružanje usluga u zajednici Varaždin - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 15. srpnja 2024.)

[Lopovi iz kuće u Donjoj Voći ukrali nekoliko tisuća eura - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 30. kolovoza 2024.)

[Objavljeno tko će sudjelovati na Reviji filmskog stvaralaštva djece i Smotri hrvatskog školskog filma - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 17. srpnja 2024.)

[Obnavljaju se poznate varaždinske klupice u centru grada - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 5. lipnja 2024.)

[Opera pod zvijezdama - drugi koncert sezone Varaždinskog tamburaškog orkestra - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 15. srpnja 2024.)

[POU Varaždin: UNCONFERENCE 7 "Ljepota u funkciji poduzetništva" - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 20. kolovoza 2024.)

[Preminuo Ivan Crnković, osnivač autoškole Crnković i restorana Fontana Crnković - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 24. kolovoza 2024.)

[Prijavila da su je usred bijela dana okrali, a zapravo je - sve izmislila?! - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 26. lipnja 2024.)

[Prodavala cipele na internetu kada je dobila sumnjivu poruku, ostala bez stotine eura - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 21. kolovoza 2024.)

[PU varaždinska: Pucanjem pneumatike došlo do zanošenja kamiona - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 27. kolovoza 2024.)

[Purgari ovojtedni pucanj iz topa posvećuju Petri Golubar - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 13. srpnja 2024.)

[S djecom i za djecu: Varaždinska županija na korak do statusa prijatelj djece - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 3. svibnja 2024.)

[Stradali motociklisti u Benkovcu i Kelemenu, jedan se zabio u betonski most - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 16. kolovoza 2024.)

[Street Race Show: Još samo 6 dana do uzbudljivog vikenda punog adrenalina - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 7. kolovoza 2024.)

['Svoj život posvetila sam očuvanju i promociji tamburaškog i folklornog stvaralaštva' - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 22. srpnja 2024.)

[Španciraju i lopovi: Pokušao je, ali nije uspio provaliti u ugostiteljski objekt u Varaždinu - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 29. kolovoza 2024.)

[U Novom Marofu održana radionica u organizaciji udruge 'Ana' - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 22. kolovoza 2024.)

[Udruga Ana: Novi Marof bio domaćin radionice "Morski svijet i njegove tajne" - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 17. kolovoza 2024.)

[VIDEO IV. OŠ Varaždin na drugačiji način obilježila Dan škole - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 3. lipnja 2024.)

[VINSKI GRAD PONOVRNO NA ŠPANCIRFESTU Deseto izdanje donosi i novitete u programu - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 29. kolovoza 2024.)

[Vozio se na motociklu kada mu je uletjela vozačica auta, s putnicom završio u bolnici - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 12. kolovoza 2024.)

[Zdrpio karticu za otključavanje pa opelješio blagajnu i skladište hotela u Varaždinu - Varaždinske Vijesti \(varazdinske-vijesti.hr\)](#) (pristupljeno 29. kolovoza 2024.)

internetski portal *evarazdin.hr*:

[Foto - Gradonačelnik Bosilj razgledao izložbu 'Djeca - čuvari baštine' \(evarazdin.hr\)](#) (pristupljeno 2. lipnja 2024.)

[Foto - U Varaždinu otvoren novi Podravkin pogon za preradu rajčice vrijedan 13 milijuna eura \(evarazdin.hr\)](#) (pristupljeno 16. srpnja 2024.)

[Općina Jalžabet pokrenula izbor najljepšeg balkona i okućnice \(evarazdin.hr\)](#) (pristupljeno 25. lipnja 2024.)

[Policajac motorom sletio u ogradu prilikom praćenja biciklističke utrke u Cestici \(evarazdin.hr\)](#) (pristupljeno 14. lipnja 2024.)

[Puno sunca, malo oblaka i kiše - evo kakvo nas vrijeme očekuje idući tjedan \(evarazdin.hr\)](#) (pristupljeno 28. srpnja 2024.)

[Sve je spremno za nastup ovogodišnjeg headlinera Špancirfesta – Baby Lasagnu \(evarazdin.hr\)](#) (pristupljeno 27. kolovoza 2024.)

[Uzeo karticu hotela kojom je otključao više prostorija pa ih njih pokrao sve što je stigao \(evarazdin.hr\)](#) (pristupljeno 29. kolovoza 2024.)

[Varaždin: Lopov sa klupice ukrao mobitel 50-godišnjakinje, šteta je više stotina eura \(evarazdin.hr\)](#) (pristupljeno 8. kolovoza 2024.)

internetski portal *medjimurski.hr*:

[Bračni par Nestić iz Donjeg Vidovca briljirao kao uspješni strijelci na turniru! | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 16. srpnja 2024.)

[Članice Podružnice umirovljenika Domašinec uključene su u kreativne radionice | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 27. kolovoza 2024.)

[Dječji biciklistički kamp održat će se 3. i 4. rujna na terenima DG Sporta | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 29. kolovoza 2024.)

[Dvadesetsedmogodišnjak osumnjičen za kazneno djelo prisile prema službenoj osobi | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 15. srpnja 2024.)

[FOTO Kućica u cvijeću, ljubav oko nje! A u ljubavi više od pola stoljeća Mijo i njegova Dalmatinka Katarina! | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 26. kolovoza 2024.)

[FOTO Počela rekonstrukcija stare kurije uz restoran "Terbotz" u Železnoj Gori! Otkrivamo što će se sve nalaziti u njoj! | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 23. kolovoza 2024.)

[FOTO Umirovljenici Domašince bili su potpora na utrci 'Murščak' | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 20. kolovoza 2024.)

[FOTO/VIDEO Sestre Ivana i Tea otvorile zajednički frizerski i kozmetički salon u Draškovcu | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 8. srpnja 2024.)

[Iako se Josip Kvakana mogao predstaviti kao predsjednik kluba, rekao nam je da je poštar koji obožava svoj posao | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 23. kolovoza 2024.)

[Još jedna vruća nedjelja uz sportove na vodi | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 22. kolovoza 2024.)

[Kotoripski Graničar pobjednik turnira u Donjoj Dubravi | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 16. srpnja 2024.)

[Na šljunčari kod Turčišća provaljeno u radni stroj za vađenje šljunka | medjimurski.hr](#)
(pristupljeno 20. kolovoza 2024.)

[Nakon vode s limunom, hit je voda sa sodom bikarbonom | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 25. kolovoza 2024.)

[Nastavak toplinskog vala, temperature i do 38 stupnjeva | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 25. kolovoza 2024.)

[Novo izdanje Divljeg triatlona i Dan otvorenih vrata sportova na vodi u Prelogu | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 23. kolovoza 2024.)

[Odsjek za higijenu vrlo je važan dio zdravstvene organizacije ŽB Čakovec | medjimurski.hr](#)
(pristupljeno 21. kolovoza 2024.)

[Općini Kotoriba odobrena sredstva za provedbu novog prostornog plana u digitalnom obliku | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 30. kolovoza 2024.)

[Pod utjecajem alkohola puštao glasnu glazbu te vrijeđao policijske službenike | medjimurski.hr](#)
(pristupljeno 26. kolovoza 2024.)

[Ravnatelj jedne škole u Čakovcu 'muljao' s putnim nalogima, rođaku upisao prekovremene sate koje nije odradio... | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 10. kolovoza 2024.)

[Severina na odmoru sreća Kovačića i Modrića | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 18. srpnja 2024.)

[Tajana Štefok, čuvarica prošlosti: 'Međimurje danas ima najveću topoteku u Hrvatskoj!' | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 19. srpnja 2024.)

[Tijekom prijepodneva lagano ušetao u obiteljsku kuću u Šenkovcu pa 'maznuo' tisuće eura | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 10. kolovoza 2024.)

[U čakovečku bolnicu dolaze dodatni onkolozi kako bi ubrzali preglede za oboljele od raka | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 25. kolovoza 2024.)

[U Scheierici u Čakovcu uskoro izložba slika Nadice Gorupić 'Vedrina i radost' | medjimurski.hr](#)
(pristupljeno 29. kolovoza 2024.)

[Ulica Uska, kreativnost neograničena | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 14. kolovoza 2024.)

[Upravljač bez položenog vozačkog ispita neregistriranim i tehnički neispravnim motociklom | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 21. kolovoza 2024.)

[Uz dobru zabavu i ukusna jela, obećali povratak na sljedeću "Čevapčijadu" | medjimurski.hr](#)
(pristupljeno 23. kolovoza 2024.)

[Večeras, 22. kolovoza, počinje 'Renesansni festival 2024.' u Koprivnici! | medjimurski.hr](#)
(pristupljeno 22. kolovoza 2024.)

[VIDEO/FOTO Aeroklub Međimurje na airshowu u Varaždinu | medjimurski.hr](#) (pristupljeno
15. srpnja 2024.)

[Želim raditi u našoj bolnici i svoje znanje dati potrebitima | medjimurski.hr](#) (pristupljeno 26.
kolovoza 2024.)

8. Sažetak i ključne riječi

U ovom je radu analizirana standardnojezična norma na primjeru publicističkoga funkcionalnog stila hrvatskoga jezika. Na korpusu tekstova pisanih publicističkim stilom analizirane su četiri norme hrvatskoga standardnog jezika: pravopisna, morfološka, sintaktička i leksička. Korpus analize čine novinarski tekstovi triju internetskih portala koji obuhvaćaju područje sjeverozapadne Hrvatske: *evarazdin.hr*, *varazdinske-vijesti.hr* i *medjimurski.hr*. Analiza uključuje tekstove objavljene od svibnja do kolovoza 2024. S obzirom na brojnost primjera, pravopisna i sintaktička norma izdvajaju se kao norme u kojima je zabilježen najveći broj odstupanja.

Iako je bila usmjerena na otklone od navedenih normi standardnoga jezika u korpusnim primjerima, analiza je upozorila i na složenost odnosa jezične normiranosti i publicističkog stila, posebice s obzirom na žanrovsku usmjerenost analiziranih tekstova.

Ključne riječi: publicistički funkcionalni stil, hrvatski standardni jezik, norma

9. Naslov, sažetak i ključne riječi na engleskom jeziku

Standard language norm in the publicistic style of the Croatian language

This thesis analyses the relationship between the standard language norm and the publicistic functional style of the Croatian language. Four norms of the Croatian standard language were analysed using the corpus of texts written in publicistic style: orthographic, morphological, syntactic, and lexical. The corpus of the analysis consists of publicistic texts from three internet portals covering the area of northwest Croatia: *evarazdin.hr*, *varazdinske-vijesti.hr*, and *medjimurski.hr*. The analysis includes texts published from May to August 2024. Considering the number of examples, the orthographic and syntactic norms stand out as the norms in which the largest number of deviations were recorded.

Although it was focused on deviations from the stated norms of the standard language in the corpus examples, the analysis also pointed to the complexity of the relationship between language norms and publicistic style, especially with regard to the genre-orientation of the analysed texts.

Key words: publicistic functional style, standard Croatian language, norm